Веселка

журнал для дітей

THE RAINBOW — A Children's Magazine

РІК XXVIII ГРУДЕНЬ 1981 Ч. 12. (326).

НАШИМ СПІВРОБІТНИКАМ, ПЕРЕДПЛАТНИКАМ,
ЧИТАЧАМ, ЇХНІМ БАТЬКАМ, УЧИТЕЛЯМ І ВИХОВНИКАМ,
ЩО СВЯТКУЮТЬ РІЗДВО ХРИСТОВЕ ЗА НОВИМ СТИЛЕМ,
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— бажають —
Видавництво й Редакція „ВЕСЕЛКИ"

ХТО ЦЕЙ МАЛЯР?

Від міста до міста,
Від хати до хати
Ходить-ходить пан маляр
Вікна малювати.
Змалював сріблисто
І квітки і листя.
Всі його ми знаємо,
Всі його стрічаємо,
Та ніхто у гості
Не веде до хати,
І ніхто за працю
Не дає заплати.

ЗАГАДКИ — НЕДОМОВКИ

а) Таку я вдачу маю,
То лину, то стрибаю,
А прийде зима,
Стану сама.

Думав хлопчик день, —
Не вгадав,
Думав два — не вгадав,
Бо про . . . . . не згадав.

б) В небі хмара пролітала,
Білий пух порозсипала.
Він на землю міцно ліг,
Називають його . . . .

МЕТАГРАМА

З „К" дерева захищає,
І на них вона завжди;
З „Н" звірятко заховає,
Коли треба від біди.

ХТО Я?

Я не птах, а крила маю —
Хоча ними й не махаю,
Та лечу понад пустелі,
Понад море і оселі,
Не боюсь високих гір,
Що сягають ясних зір,
Хмару, бурю перескочу
І лечу, куди захочу,
Все літати звик я так,
Бо ім'я моє . . . . .

ДИВНА ХАТКА

Хатка-волохатка,
П'ять кімнаток має,
П'ять братів туди влізає.
У зимову пору там
Тепло всім братам.

ЩО ЦЕ?

а) Летить тихо, лежить тихо,
А як сонце припече —
З шумом потече.
б) Зимою буває, а весною щезає.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК З ЧИСЛА „ВЕСЕЛКИ" ЗА ЛИСТОПАД 1981 р.: ЗАГАДКИ: а) Хліб. б) Поїзд (льокомотива). МАҐІЧНИЙ КВАДРАТ: крук, риба, убір, кара. ХРЕСТИКІВКА: соловей, Лондон, Англія, Везувій, акула, Борислав, Одеса, Рогатин, цемент, Яремче, Методій. Букви на місці хрестиків дають: Слава Борцям! ПОДУМАЙ! Також 4 хвилини. ЗАПИТАННЯ· відгомін (ехо).

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія. Річна передплата становить у ЗСА — 8.00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

Обкладинка роботи Марти Гулей-Леґецкіс

Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription $8.00 per year, UNA members $5.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:
Марта Гулей-Леґецкіс: Небесні гості.

К. ПЕРЕЛІСНА

ПЕРШИЙ СНІГ

До кімнати Лесь прибіг:
„Ой, матусю! перший сніг!
З неба падає легенько,
Стелить стежечку м'якеньку.

Стало скрізь так біло-біло,
І так чисто, любо мило:
Білий пух лежить на хаті,
На ялині біла вата,
Білим килимом укриті
У садочку трави й квіти.

І береза наша біла
Зовсім, зовсім побіліла...
Навіть білочка мала
Білу шапочку вдягла."

Леонід ПОЛТАВА

ЗАЙЧИК—ВУХАНЧИК

(Ілюстрація Василя Залуцького)

Лине в полі сніг-сніжок,
Замітає він стіжок;
А у тому у стіжку
Сон приснився зайчику.

Спиться-сниться зайчику,
Зайчику-вуханчику,
Що у полі вже весна,
Наче квітка запашна.

Виліз зайчик із стіжка:
Боже, зимонька ж яка!
Двічі він стіжок оббіг
Та й загруз по вуха в сніг!

Ми тоді полями йшли,
Ми вухинчака взяли;
„Доки прийде теплий час —
Поживи в теплі у нас!"

Де там! Зайчик геть подавсь
І до нас він обізвавсь:
— Ні, не хочу в хату я,
В мене шуба є своя!

Ганна ЧЕРІНЬ

ДВА ЛИСТИ

(Ілюстрації Юрія Козака і Петра Холодного)

Івасик і Лесик нагнулися над папером, повільно виписують літери, щоб було рівно й гарно. Лівою рукою від сусідів відгороджуються, щоб ті не бачили, що вони пишуть. Але й так до них ніхто не заглядає, бо кожен пильнує свого. В клясі тихо-тихо, вчителька нікого не мусить утихомирювати. Якби була тут муха, можна було б чути, як вона літає. Але мухи нема. Взимку мухи сплять і нам не докучають.

Що ж то діти так пильно пишуть, до чого так прикладають все уміння? Таж листи до святого Миколая! Наближається той чудовий день, коли він до них завітає — високий, осяяний промінням, вбраний у блискучі ризи, з почотом янголів і помічників, а ззаду плетуться чортики-збиточники зі жмутками різок для нечемних.

Івасик і Лесик знають, що то вистава, а святий Миколай говорить точнісінько так, як пан Заліський з нашої парафії. Але діти також знають, що з неба усміхається справжній святий Миколай, і це він посилає дітям свої дари й благословення.

Щороку діти пишуть листи до свого улюбленого святого. Передусім мусять йому звітувати, чи були вони чемні.

— Ти був чемний? — пошепки питає Івась.

— Егеж, такий, як ти, або ще й чемніший, — лукаво всміхаючись, відповідає Лесик.

— Якщо такий, як я, то це не дуже добре, бо я... — Івась тяжко зідхнув. — Я, признатися, чемним не був. Так і напишу.

— Може й я не був, але про те вже я забув. Я старався добре поводитись, оце вже два тижні. А як було раніше, я не пам'ятаю.

— А я пам'ятаю. Я розбив мамину улюблену вазу й звернув вину на кота, потім без дозволу взяв братового велосипеда й поломав його; не відніс листа до бабусі, а то був дуже важливий лист... І ще

багато чого недоброго вчинив. Як я можу щось просити в святого Миколая?

— Ну, а я не пригадую, що б такого злого накоїв. Я пишу, що був майже чемним і, мабуть, заслужив нові моторові санки.

— А я напишу правду, і хай уже цього року буду без подарунка.

Задзвонив дзвінок. Учителька пішла поміж лавами збирати листи, щоб віднести їх на спеціяльну пошту, що швидкою ракетою відвозить листи до святого Миколая. Тепер можна передихнути й чекати.

Зима того року дуже дивна була. Дні холодні, пронизує вітер, хмари сердито супляться — а снігу нема. В таку погоду навіть надвір виходити не хочеться. Сидять Івасик і Лесик за книжкою, часом у якусь гру вдвох бавляться або допомагають Івасиковій сестричці робити прикраси на ялинку. Особливо вони люблять низати ґірлянди з підпіканої кукурудзи, бо при тому можна нею й поласувати. Мама її багато насмажила, щоб на всі потреби вистачило.

— А чого це, хлопці, ваша низка така коротка, вдвоє від моєї менша? — сміється сестричка, ніби вона не знає чого.

— То кіт поїв! — півжартом відповідає Лесик.

— Кіт такого не їсть! То ви стільки з'їли, що вже ваші животи стали, як подушки. Ану, годі вже! Нанизуйте швидше!

Ось і 19-го грудня. Всі діти зібрались у парафіяльній залі, чекають. Малеча боїться чортиків, а старші дуже хочуть їх побачити та з ними подрочитися. На сцені йдуть вистави. Це перший рік, що Івасик і Лесик не грають на сцені, бо обидва хворіли ґрипою й не встигли на проби. А як цікаво дивитися на виставу з залі, а не через щілину в задній завісі! І як же гарно всі вивчили свої ролі — от шкода, що без них!

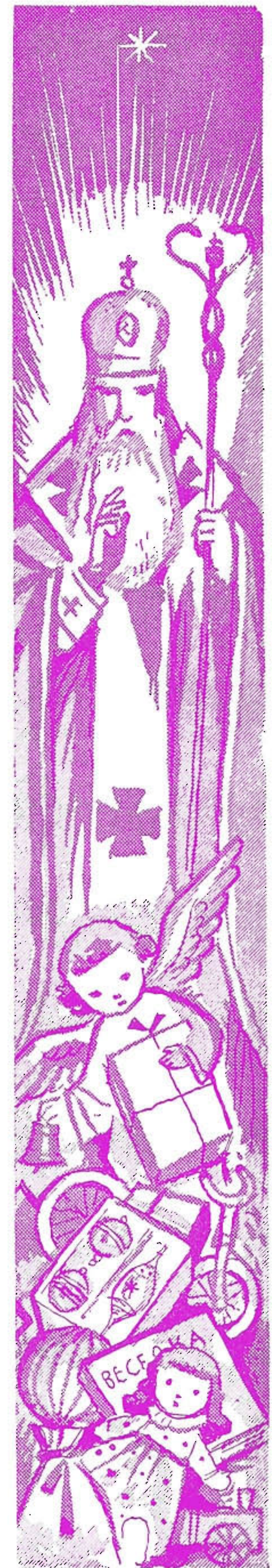
— Я б це краще сказав! — не втерпів Івась.

— Мовчи та слухай! — цитьнув на нього Лесик.

Як скоро закінчилася п'єса! Вже відійшли набік всі чемні діти, а на сцену стали виходити янголи з свічечками. Взимку надворі рано темніє, то вони святому Миколаєві дорогу присвічували. А ось і сам святий Миколай, високий і урочистий, вітається з усіма, питає, чи всі тут чемні.

— Так, так, усі! — закричали діти на сто голосів. Тільки Івась промовчав. Він написав про себе правду в листі, але не обов'язково всім про це розказувати.

— Я отримав ваші листи, — говорив святий Миколай. — Дехто признався, що грішив не раз і не заслуговує на подарунок. Але за те, що вони чесно в тім призналися, я прощаю їм, і Бог прощає, а подарунок їм буде також. Але є серед вас такі, що справді недобре поводились, а в листі написали, що були дуже чемні. Хай же тим буде соромно. Обманювати мене чи кого іншого не можна. Справді ви самих себе тим кривдите. Ще даю вам змогу признатися. Чи є такі серед вас? Якщо є, то підійміть руку.

ЗИМА В ГОЛЛЯНДІЇ

Чи можна вам розповісти про зиму в Голляндії? Ця зима досить цікава. Чи ви знаєте, де лежить країна Голляндія? Вона лежить в Европі, біля Північного моря. Це не велика країна, але в ній є багато такого, чого немає в інших країнах. Та й зима там трохи інша, як деінде. Звичайно, є там сніг, паморозь, мороз, лід, холодні буйні вітри. А все таки...

Щоб сказати щось про зиму в Голляндії, треба почати — як люди не раз кажуть — „з другого кінця". Колись у давнину частина країни біля моря почала поволі западатися в землю, а море — вдиралося на суходіл. Тоді голляндці ставили на березі моря величезні греблі, збудовані з дубових паль, заліза, каміння і землі. Стоять вони там сотнями миль і спиняють море. А по цей бік гребель опинилися озера та ріки. Тоді працьовиті голляндці поставили кілька тисяч вітряків, які переливають воду до моря. Ці вітряки також ріжуть дерево в тартаках, тіпають коноплі та виконують всяку іншу корисну роботу. Велика частина країни покрита каналами, що провадять у різних напрямах, а вліті пливуть ними судна, човни і баржі, а навіть водяні „автобуси" і вантажники. Деякі судна тягнуть коні, запряжені з берега. Майже кожна вулиця в містах має посередині канал. Водяних шляхів більше, ніж суходільних.

І ось надходить холодна, морозна зима. Всі озера, ріки, канали, рови замерзають. Майже всі здорові пожильці Голляндії прив'язують до черевиків ковзани у виходять на лід. Не думайте, що вони ковзаються лише для приємности, спорту і перегонів. На ковзанах діти йдуть до школи, робітники до фабрик і майстерень, доктори, адвокати, лікарі, інженери та всякі урядовці — до своїх канцелярій. Ковзальниками стають навіть крамарки, що котять на базар не раз з кошелями на голові. Коротко, вся Голляндія — малі й дорослі, навіть зморщені діди й бабусі стають на ковзани. Їзда на ковзанах приємна, легка і така швидка, що дорівнює майже середній швидкості автомобіля.

Але це ще не все. На озерах і більших каналах появляються баржі і різного роду судна, а на менших човни і човники — всі на санках-полозках. Вони мають паруси-вітрила, в які дує вітер так само, як уліті на воді. По гладкій блискучій поверхні льоду вони несуться з великою скорістю. Цього не можна назвати ні їздою, ні плаванням, а найкраще порівняти до лету птахів. Найбільша баржа-сани, „буєр", має величезний парус, стерно і гальмо. Є санки-омнібуси, що возять людей на прогулянки або „пакс-хойтени", що перевозять паливо та товари. Навіть є „крісла" на санках на одну особу з парусом або й кумедні саночки, що порушуються за допомогою довгих тичин з залізними зубцями.

Всю зиму лід грубою верствою вкриває воду, не розтає і не тоншає. На всіх каналах є окремі вартові, що змітають сніг і пильнують, щоб сніг був гладкий.

Ось як використовують голляндці лід узимі. Ковзанами заступають велосипеди, а човнами-санками — вози й автомобілі. Їм не треба витрачати стільки грошей на бензину, бо лід і вітер почасти роблять ту саму роботу і не занечищують повітря. Навіть по містах їздять сани без снігу по вимощених камінням вулицях, бо їх полозки посмаровані — маслом, якого в Голляндії не бракує.

Чи не цікава зима в Голляндії?

Михайло Маморський

Пояснення-словничок: **Голляндія** — Holand; Netherlands; **паморозь**-іній (hoar-frost); **суходіл** — dry-land; **гребля** — dam; **паля**-грубий кіл, колода (pale, stake); **тартак** — sawmill; **стерно**-кермо (rudder, helm); **гальма** — brake **тичина** — perch, rod.

На залі піднявся цілий ліс рук. Підняв руку й Лесик... Оглянувся й побачив, що він не один. А святий Миколай тихенько засміявся й промовив:

Я так і знав, що ви признаєтесь. Старайтесь бути добрими, особливо до своїх батьків. Провини ваші невеликі, бо ви їх не зі злими думками робили. Я й сам таким був, коли ще не був святим, а був таким маленьким хлопчиком, як ви.

Далі святий Миколай став навчати нас, як треба шанувати батьків, а над усе — свій нарід і Україну, як треба помагати всім, хто нашої допомоги потребує... Повиходили янголики з пакунками й торбинками та й почали всіх по імені викликати й обдаровувати. І ніхто, ніхто в залі не лишився без подарунка. А чортиків святий Миколай прогнав геть.

Пояснення-словничок: **утихомирювати** — to still, to calm; **уміння** — ability; **риза** — sacerdotal vestment; **жмут** — bunch; **різка** — birch rod; **велосипед** — bicycle; **супитися**-хмуритися — to frown; **низка** - щонебудь нанизане на шнурок; **нанизувати** — to string; **малеча**- малі діти; **ґрипа** — flu; **щілина** - тут: peep-hole; **обманювати** — to deceive; **провина** — fault, guilt.

ЛЕҐЕНДА ПРО ПІСНЮ

(Ілюстрація Марти Гулей-Леґецкіс)

Коли Бог створив світ, то всі сказали, що він був дуже гарний. Серед голубого моря розкинувся суходіл чоколядового кольору, а на ньому підіймалися сірі гори, порослі зеленими лісами. Білий ніжний пух вкривав верхи гір, а їх підніжжя були вистелені м'якою травою, в якій мерехтіли квітки — білі, червоні, голубі, жовті... У лісах було багато звірів, великих і малих. На деревах пташки вили гнізда і тріпотіли в повітрі райдужними крилами.

Але ні пташки, ні звірі, ні ліси, ні гори, ні люди не мали голосу. Вони були німі. Все було дуже гарне, але мовчазне, і від того на світі було сумно.

Одного дня орел, пташиний король, піднявся так високо в простори, що долетів до неба. Дивиться, а там збираються ангели і немов на щось чекають. За хвилину старший ангел приніс золоту скриньку, відчинив її брилянтовим ключем і добув з неї низку перел. Розв'язав шовковий шнурок і почав обділяти ангелів перлами. Кожен дістав одну перлу. Коли ж роздав усі перли, ангели посідали на лавках, кожний вклав у горло свою перлу, і почався спів.

Чудові то були співи. Бо чи ж хтось інший може краще співати, як ангели? Слухаючи співу, орел то радів, то плакав від захоплення. А як злетів знову на землю, то вже не мав спокою. Ніщо його не манило — ні хвилясте море, ні золоті зірки, ні блискучий сніг на вершинах гір. Він думав тільки про золоту скриньку, де були сховані перли-пісні.

Врешті подумав собі: ,,Я викраду їх!"

Пташки помітили, що їх король дуже посумнів: не їв, не спав, ховався по диких гірських верхах, а часто кудись пропадав. Посумніли і пташки, бо не могли вгадати, чого орел тужить. Але не могли його розвеселити співами, бо були німі. А в орла з ума не сходила думка: ,,Викраду перли-пісні!

Одного надвечір'я орел піднявся під небо. Коли ангели позасипляли, він прочинив небесні двері, знайшов золоту скриньку і став дзьобом та пазурями її відчиняти. Від натуги в нього аж дзьоб загнувся і пазурі повикривлялися, але таки відчинив скриньку. Схопив шовковий шнур з перлами і пустився злітати на землю.

Довгий це був літ. Уже починало світати, як він наблизився до землі. Чи в поспіху зачепився шнурком за зірку, що заходила, чи спала на нього вранішня роса, досить що шнурок розірвався і перли посипалися на землю. Одна впала в море, і море почало співати, друга впала в ліс, і він зашумів різними голосами, заплюскотіли потоки, заговорили гори. Побудилися пташки і, думаючи, що то падають мухи, ловили їх і раптом почали співати. На полонині сидів пастушок і дув у патик, у якому були висвердлені дірки. В одну дірку впала перла, і сопілка заграла. Хлопчина зрадів і вперше заговорив: ,,Ах, як гарно!"

Найбільшу перлину орел сховав для себе в скельній щілині, в горах. Але нечиста совість не давала йому спокою. Куди не повернувся, все здавалося йому, що всі знають, що він викрав перли. Здавалося йому, що місяць, сонце і зорі кричали йому навздогін: ,,Злодій, злодій, ти вкрав перли!"

Не видержав орел. Хоч як дорожив перлою, добув її зі скельної щілини, і віддав соловейкові, соловейко передав ластівці, а ластівка — людині.

Всього три дні перли держалися на землі. Скоро вони розтопилися і вечірнім туманом піднялися вгору, до неба. Але за той час пташки, люди і вся природа навчилися співати.

З того часу орел не літає вже попід небеса, але має загнутий дзьоб і криві пазурі. Соловейкові дозволено співати по заході сонця. Люди дозволяють ластівці будувати гніздо в будинках, щоб чути її ніжне щебетання. І людина співає і радіє піснею, яка є її товаришем і в смутках, і в радощах, у праці і в боротьбі.

За Я. Корчаком

Пояснення-словничок: **суходіл** — dry land; **пух** — dawn; **підніжжя** гори — foot; **райдужний** — iridescent; **орел** — eagle; **низка** — разок (string); **горло** — throut; **манити** — вабити (to affect); **верх**, вершина — top; **надвечір'я** — toward evening; **пазур** (у птиці) — talon; **роса** — dew; **натуга** — зусилля (strain); **висвердлити** — to drill; **щілина** — ущелина (gorge); **совість** — сумління (conscience); **соловейко** — nightingale; **ластівка** — swallow; **туман** — мряка (fog, pust).

КОЖНИЙ МАЄ СВІЙ СПОСІБ

(Ілюстрація Марти Гулей-Леґецкіс)

Одного дня два малі брати, Василько і Павлусь, та сестричка Олена залишилися вдома самі.

— Знаєш що, Павлику? — сказав Василько. — Я задумав цікаву забаву. Ти зніми зі стіни дзеркало і постав його на підлозі коло крісла. Я принесу нашу голубку і поставлю її перед дзеркалом. Цікаво, що вона буде робити.

За хвилину на підлозі вже стояло дзеркало, а Василько поставив перед ним голубку. Вона зразу стала воркувати й уклонятися перед дзеркалом. Потім підійшла до дзеркала і стукнула до скла дзьобиком. Знов глянула в дзеркало і обійшла його довкола, шукаючи другої голубки. Це повторила кілька разів. Василько і Павлусь сиділи на софі і стиха сміялися.

Потім хлопці принесли кицю Багірку. Вона витягла своє гнучке тіло, махнула хвостом і підійшла до дзеркала. Та вже за хвилину байдуже позіхнула і простяглася на килимі.

Далі прийшла черга на старого пса. Бурко, побачивши дзеркало, здивовано загавкав, помахав хвостом, спокійно відійшов від дзеркала і так докірливо подивився на хлопців, мов би хотів сказати:

— Хлопці, хлопці, що це вам прийшло в голову жартувати зі мною, старим собакою? Та я вже кілька разів бачив себе в потічку — там також є водяне джерело, хоч водяне.

Тоді Василько привів малу сестричку, Оленку. Хлопці здивувалися, що Оленка так само, як голубка, шукала за дзеркалом другу дівчину.

— Чому ж тоді Багірка та Бурко не йшли подивитися, що є за дзеркалом? — запитав Павлусь Василька.

— Не знаю. Певно вони розумніші.

— Від Оленки?

— Звичайно! Оленка ще маленька.

Василько замислився.

— Ні, ні! — скрикнув по хвилині. — Це не так, як ми думали... Адже Багірка і Бурко спочатку теж думали, що побачили живих кицю і пса. Але потім... Ти бачив, як вони винюхували перед дзеркалом. Вони нюхом переконалися, що ніякої киці чи пса нема, і тому так спокійно відвернулися від дзеркала.

Василько вибіг на подвір'я і за хвилину привів у кімнату рогатого козлика. Як тільки козлик побачив другого козлика в дзеркалі, то вирвався з рук Василька, по-бойовому нахилив голову і — за хвилину дзеркало лежало на підлозі, розбите на дрібні шматочки.

———

Дзеркало — mirror; **воркувати** (про голубів) — cooing; **витягнути, простягати(ся)** — to stretch; **гнучкий** — flexible; **килим** — carpet; **докірливо** — reproachfully; **винюхувати** — to sniff; **козлик**-цап — he-goat.

Ірина НАРІЖНА

ПІЗНЯ ЗИМА

Та хіба ж це зима!?
Снігу й досі ще нема,
І хоч грудень вже настав —
Не замерз ще наш став,
І цілісінькі дні
Лиш дощі та дощі...
Гей, морозе, озвись!
Де ти? Чом забаривсь?
Чи забув, що вже час
Завітати до нас,
Що тебе вже давно
Виглядаєм — ждемо?

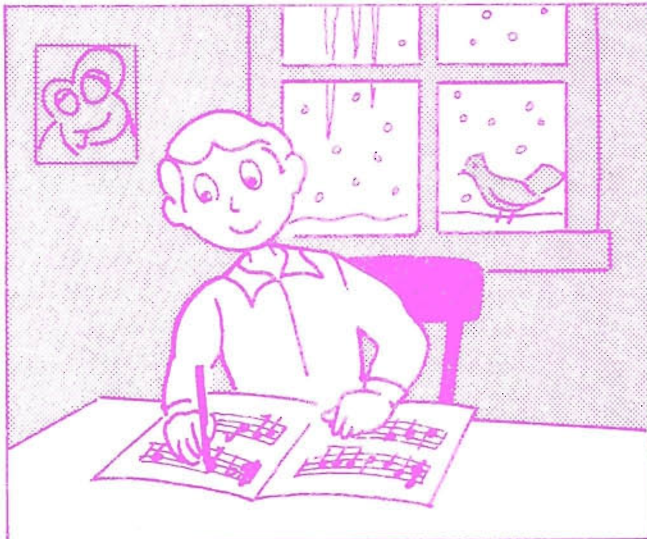
Не лінуйсь, не пустуй —
Добрі чоботи взуй,
Сиву шапку, кожух,
Одягни, тоді — ух! —
На дороги, ставки,
Щоб санки, ковзани
Не лежали в пилу
На горищі, в кутку...
Гей бо вітром лети
Снігом все замети,
Хай гука дітвора:
— Що зима, то зима!

———

В пилу (від слова **пил** — dust, в поросі); **горище** — garret, loft.

Текст: Валентина ЮРЧЕНКО *Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ*

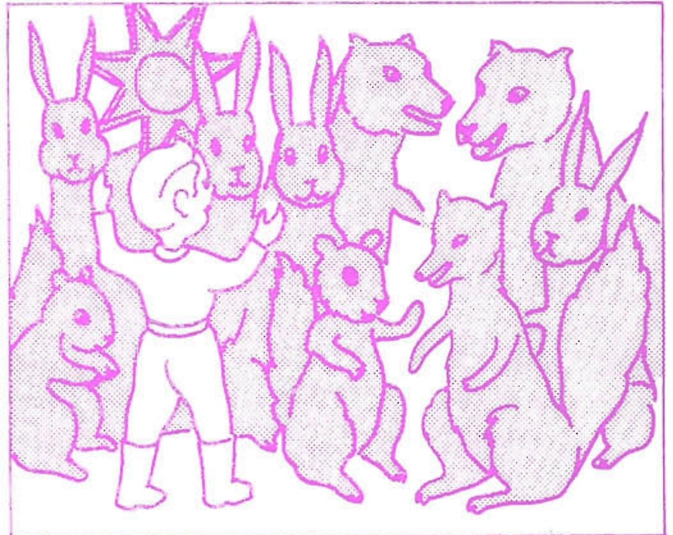
Веселик-Лясь

Вже зима, летить сніжок,
Треба вчитись колядок.

Лясь-Веселик без турботи
Написав для хору ноти

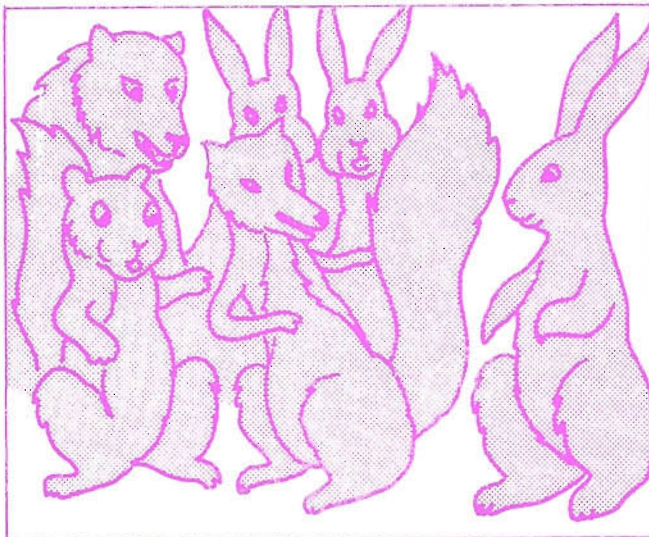
І на пробу, серед бору,
Кличе звірів всіх до хору.

Для сопрано — білок три,
П'ять зайців — у тенори,

Два вовки стають в баси, —
Знамениті голоси!

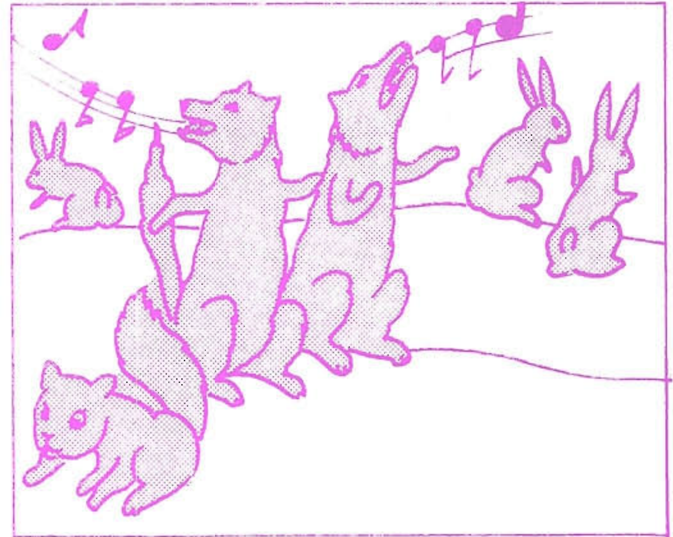
Тут прибігла ще й лисиця,
Безголоса молодиця:

— Я до співу маю хист —
В мене дуже гарний... хвіст.

Спритно Лясь керує хором,
Рев несеться лісом-бором,

Вже захрипли співаки,
Грізно виють лиш вовки

Й на зайців, що в тенорах,
Враз напав і страх, і жах...

І сказав снігур з докором:
— Чи ж вовкам співати хором?

Хоч до співу є охота,
Та співають не по нотах!

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрація Михайла МИХАЛЕВИЧА

ЧОТИРИ СИНИ РИБАКА ОВЕРКА

Давним давно жив у якімсь селі над морем рибак Оверко. Мав чотирьох синів. Три з них були мудрі, а четвертий — не дуже.

Найстарший син, Дем'ян, був будівничим. Як збудував хату чи палату, вежу чи фортецю, то ніякий інший будівничий не міг з ним зрівнятися. Підстарший син був кухарем-пекарем. Ніхто не міг зварити такі смачні страви, ні спекти такі славні колачі чи солодкі лакоминки, як він. Всі знали, що кухаря Ярему в куховарстві ніхто не переможе.. Третій син був кравцем, майстер над майстрами. Як пошив жупан чи кожух, то лежали, мов вилиті. Сам цар не стидався б одягтися в таку чудово скроєну одежу.

Тільки наймолодший син Оверка нічого не вмів. Називався Манько, бо був справді малий на зріст, недоросток, та наче недоумкуватий. Мав тільки гучний голос і наслідував голоси всяких тварин. Як заржав конем чи завив вовком, то ніхто не вгадав би, що то не справжній кінь чи вовк, а Манько.

Одного разу в селі з'явився царський окличник. Він об'їжджав усі міста та села і проголошував людям, що вмер цар, а молодий його наслідник звільнив усю попередню службу і тепер шукає нових слуг. Зголошується багато хлопців і дівчат, але молодий цар вибере тільки найметкіших.

Як почули про це Оверкові сини, взяла їх охота зголоситись у столиці. Щоб уникнути тяжкої дороги почерез гори і непролазні яруги, Дем'ян збудував гарний човен з парусом. Мандрівка морем була набагато вигідніша і швидша. Коли все було готове до плавби, прийшов Манько.

— Візьміть і мене!

— А що ж ти вмієш, дурнику, щоб цар прийняв тебе на службу? — питає насмішкувато Ярема.

Проведу вас, а може і послужу, якщо буде потреба, — відповів Манько.

— Нехай їде з нами! — сказав Дем'ян. — Він же наш брат.

І Манько поплив із старшими братами.

Третьої ночі густа мряка, мов хмара, окутала все море. Човен заплутався між прибережними островами, і брати заблудили. Скористали з цього морські розбишаки, що мали недалеко своє сховище, напали на човен братів і всіх взяли в неволю.

На другий день ватажок розбишак оглянув своїх полонених. Він мав їх більше з інших кораблів. Вибрав з них найбільших і найміцніших. Він задумав будувати камінну фортецю, і йому треба було багато здоровил робітників. Побачивши Оверкових синів, він аж зацмокав язиком.

— Ось таких здоровил давайте мені якнайбільше!

Брати розглянулися між собою. Манька між ними не було. Він невеличкий, непомітно вислизнувся в темряві з-поміж полонених, що їх привіз корабель розбишак на острів перед сходом сонця. Усіх вибраних невільників ватажок наказав вислати в каменоломню, де вони мали ламати скелю і приготовляти камінь на будову.

Манько цілий день перебув у лісі, думаючи, як би врятувати братів з неволі. Він знайшов у кущах зі старого корабля трубу, якою кожний капітан дає накази своїм морякам. Ця труба піддала йому цікаву думку.

Надійшла ніч — хмарна, парка і така темна, що на три кроки нічого не було видно. Заносилося на бурю. Манько закрався на узлісся і став оподалік від куреня, де спав ватажок. Приклавши губи до труби, Манько почав наслідувати голос лісового дикого кота, зразу одного, а потім з десять. Робив це так уміло, що, здавалося, коти б'ються, дряпаються, верещать, порскають, а їх крик відбивався відгомоном від лісу і збудив ватажка.

Ватажко розсердився. Він спав навдивовижу смачно і йому снився дуже приємний сон: він напав на корабель багатого купця і наказав скинути його в море, а тим часом розбишаки виносили з трюму торбину грошей і золоті перстені. Коли перебили

йому сон. Ватажко вислав слугу, щоб пішов у ліс прогнати котів.

Поки слуга вийшов на узлісся, Манько відійшов трохи далі в густі кущі. Коли слуга бив навмання в темряві палицею по стовбурах дерев, у лісі почали вити вовки. Здавалося, що було їх там ціле стадо, бо виття було таке дике і страхітливе, що слуга чимскоріш дав ногам знати і сказав ватажкові, що його трохи не з'їли вовки. Ватажок сам чув до куреня вовче виття. Він покликав кількох вартових з рушницями і вийшов з ними в ліс. Вовків уже не було чути. Але, як тільки ватажок пустився йти до табору, раптом у глибині лісу піднявся пекельний гармидер, крик, вереск. А в тому вереску, немов з пекла, завищав на цілий ліс хрипливий голос: ,,Де той ватажок? Ми зараз його зачаруємо! Де він?"

— Що це таке? — запитав переляканий ватажок.

— Це відьми! — відповів старий розбишака, з яким ватажок часто радився. Ватажок аж присів зі страху. В ті часи всі люди вірили у відьом, чарівників, вовкулаків, опирів і всяку нечисту силу. Тож вірив і ватажок і всі його розбишаки. Ватажка пройняла така тривога, що він у ту ж мить побіг до табору і наказав розбишакам сідати на кораблі й виплисти з пристані. До півночі розбишаки були вже на своїх трьох кораблях і повеслували на повне море. Але над ранком зірвалася страшна буря, вихор поламав паруси, а високі морські хвилі, як гори, залили кораблі. Не знаємо, що сталося з розбишаками, але з того часу ніхто не чув, щоб вони нападали на мирних моряків.

Уранці невільники вийшли з каменоломні. Вони були вільні. Манько швидко відшукав своїх братів. Бачачи трубу в руках Манька, вони зараз догадалися, хто завдав розбишакам такого страху. Старші брати обіймали і цілували найменшого ,,дурника", свого рятівника.

Дем'ян зараз почав будувати новий човен. Випливаючи з острова, брати взяли з собою звільнених невільників і завезли на суходіл, а тоді самі повеслували до столиці.

Коли цар побачив, що брати вміють, негайно прийняв їх на службу. Дем'ян став начальником усіх будівничих, столярів, теслів і мулярів. Укладав пляни палат, віллів і фортець. Ярема наглядав за кухнею та пекарнею, і без його згоди кухарі не могли зварити ні одної ложки страви. Захар завідував царською швальнею, де виготовляли одяги не тільки цареві та цариці, але теж міністрам і воєводам. Тільки ,,дурник" Манько не дістав ніякої служби, а втім він і не бажав її. Попрощавшись з братами, він вернувся до свого дому, щоб опікуватися батьком, що вже починав старіти.

———

Пояснення-словничок: **будівничий** — architect, constructor; **лакоминка** — ласощі (dainties) **недоросток** — тут: малий ростом; **недоумкуватий** — feeble-minded; **окличник** — урядник, що проголошує царські розпорядки; **меткий** — brisk; **парус** — sail; **розбишака** — розбійник (pirate); **ватажок** — boss, chief; **полонений** — captive; **каменоломня** — quarry; **цмокати** — to smack one's lips or tongue; **вислизнутися** — to slip out; **труба** — tube, pipe; **курінь** — hut; **трюм** — долішня частина корабля; **стовбур** — trunk, stem; **завищати** — to scream, to shriek; **вереск** — scream; **хрипливий** — hoarse, troaty; **відьма** — witch; **вовкулак, опир** — werewolf, vampire; **пристань** — port.

К. ПЕРЕЛІСНА *Ілюстрація Юрія КОЗАКА*

ЗАЙЧИК ПІД СНІГОМ

Бігав зайчик цілий день,
Все шукав поїсти,
Заморився і присів
На пожовклім листі.

Підібрав свої лапки
І заплющив очі,
Хоч хвилинку відпочить
Бідний зайчик хоче.

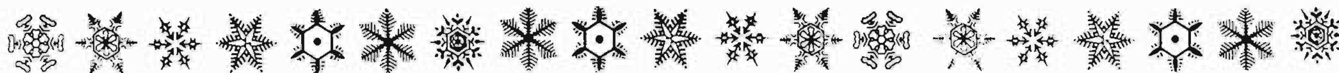
А із неба сніг летить,
Білий та пухкенький,
І ляга там, де сидить
Зайчик наш сіренький.

Наче ковдрою його
Білою вкриває...
Ізігрівся зайчик наш,
Спить не спить, дрімає.

Сниться зайчику весна,
Сонечко, лісочок,
І городець, і садок,
І смачний листочок.

А сніжок летить-летить,
Зайчика вкриває.
Мов над ним тут снігова
Хатка виростає.

ПОДАРУНОК ДЛЯ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

(Ілюстрація Марти Гулей-Леґецкіс)

Напередодні празника Святого Миколая закипіла велика праця в райськім городі. Старші ангелики сиділи на яблунях, зривали золото-червоні яблука і складали їх у кошики. Менші ангелики зривали великі горіхи і зсипали їх у мішечки. Ще інші виносили з райської крамниці на тацях цукерки і солодощі або вкладали в коробки забавки — лялі, коники, паяцики і обгортали їх золотим папером.

Кількоро ангелів вирізували з берези прутики і в'язали їх по два-три блискучою стрічкою. Це для нечемних дітей. Щоправда, Святому Миколаєві жаль було цих дітей, але підручні ангелики мусіли бодай злегка потріпати по плечах таку неслухняну чи ліниву дитину для перестороги, що треба слухати батьків і вчителів. А коли дитина кривим оком дивилася на різку, тоді милосердний Святий Миколай казав їй дати на розраду хоч невеличкий дарунок, мовляв, вона на другий рік поправиться.

Перед брамою стояли великі сани, запряжені трьома парами прудконогих оленів. Тут за хвилину сяде Святий Миколай і повезе дарунки з раю на землю.

Поміж ангелами крутилося одно маленьке ангелятко. Воно хотіло помогти старшим ангелам чи то коло торбинок з горіхами чи коло коробок з чоколядками, але його всі легко відсували набік: ,,Стій собі з боку і дивися! Ти ще не вмієш цього робити!"

І справді, ангелятко ще не вміло працювати, бо воно кілька тижнів тому прийшло до неба і стало ангеликом ,,на пробу". Воно ще навіть крилець не мало. Та все таки йому було ніяково стояти збоку і бездільно дивитися на метушливих ангеликів.

Аж ось надійшов Чудотворець Святий Миколай. Він був одягнений до далекої дороги на засніжену землю: мав теплий кожух, хутряну шапку і підшиті хутром чоботи. Виглядав дуже поважно, майже грізно, але по очах було видно, що це добрий, ласкавий дідусь. Тож не диво, що мале ангелятко відчуло його доброту, підійшло до святого, притулилося до його кожуха, а він погладив його по голівці.

— Все готове? — запитав Святий Миколай ангеликів.

— Усе! — відповіли вони хором.

Святий сів у сани, коло нього примостилося кілька ангеликів, а ззаду накопичили гору пакунків. Олені рушили з місця, і сани зашуміли у хмарах, з яких сіяв біленький сніжок. Мале ангелятко хвилину дивилося вслід за саньми і подумало собі:

,,Святий Миколай такий добрий, так багато дарунків везе дітям на землю, але хто з ангелів або дітей подумав, що і святий повинен дістати від нас якийсь дарунок? Ми повинні також йому віддячити за його доброту і любов!

Так міркуючи, ангелятко зупинилося перед небесною коморою, де ангелики зберігали веселку. Вліті вони розстеляли її по небі після дощу, а на зиму звивали в рульон і заносили до комори на переховування. Ангелятко підійшло до веселки і витягнуло з неї по ниточці з кожного кольору: червоного, помаранчового, жовтого, зеленого, блакитного і фіялкового. З тими ниточками побігло в садок, вирвало два тверді стебельця трави і почало плести пантофлі.

Удосвіта вернувся Святий Миколай із землі. Був трохи втомлений — мав багато роботи, хоч ангелики помагали з усіх сил. Святий скинув із себе важкий кожух, шапку і чоботи та став розглядатись за легким взуттям. Нараз його погляд упав на щось, що мерехтіло всіма кольорами веселки. Приглянувся — а це прегарні виступці, зроблені з веселки. Взяв у руки — легесенькі, мов пірце. Надів на ноги — теплі, м'які і вигідні, мов на нього вшиті.

Розсівся Святий Миколай у кріслі, поглядає на нові пантофлі і заходить у голову, хто то міг зробити йому таку велику несподіванку. Потягнув шнурок від дзвоника, і зараз прибігло двоє ангеляток, а за ними прийшло найменше ангелятко без крилець. Ангелятка вклонилися Святому Миколаєві низенько, а він питає:

БІЛІ ГОСТІ

По нашім вигоні
Мчаться білі коні —
Ні, то білі птиці
Сніжної цариці —
Ні, то її доні
В льодовій короні.

В'ються Сніжки, в'ються,
Іскрами сміються,
Із хмарин злітають,
Кучерями мають:
— Морозенку-діду,
Просим до обіду!

— Зараз, мої чічки,
Постривайте трішки.
В хатці цій, колибі,
На срібляній шибі
Домалюю квіти,
Щоб раділи діти.

А хто вийде з хати,
Мушу налякати:
За личенько вщипну,
Під чоботом скрипну,
А що, налякались?
Мене сподівались?

По тисовім мості,
Їдуть білі гості —
Двері зачиняйте,
Гостей не впускайте!

Гарні вони, друже,
Та холодні дуже!

Роман Завадович
1933

Вигін — common pasture; **мають,** неозн. маяти-махати, тріпати (to slutter); **чічка** — квітка; **колиба** — тут: хатка, халупка (hut, shanty) **тисовий** — зроблений з дерева тису (yew).

— Хто зробив мені такі гарні виступці?

—Ангелята знизували плечима, мовляв, ніхто з нас не знає.

— Мусів хтось це зробити! — сказав Святий Миколай. — Признайтеся!

Хоч Чудотворець говорив ласкавим голосом, маленьке ангелятко аж затряслося і з плачем промовило:

— Не гнівайся, Святий Дідусю! То я виплів пантофлі з веселкових ниточок. Я думав, що це ніщо злого. Я хотів зробити тобі й мені приємність.

І подумало собі: ,,Мабуть, покарає мене Святий Миколай!"

Але не так сталося. Святий Миколай усміхнувся і притягнув ангелика до себе. А коли поклав свої руки на його плечі, там з'явилися сніжнобілі крильця.

— В тебе дуже добре серденько! — сказав Святий Миколай. — Маєш тепер крильця, літай по світу і розноси добро і щастя людським дітям, а Богові на славу!

З того часу ангелятко завжди мандрує зі Святим Миколаєм по землі і помагає роздавати дітям дарунки.

Дай Боже, читачі ,,Веселки'', щоб і ви всі щороку зустрічалися з цим добрим ангеликом!

За ,,Світом Дитини"
з 1938 р.

Пояснення-словничок: **напередодні** — the day before; **таця** — tray; **обгортати** - завивати (to wrap up); **різка** — birch rod; **підручний** — assistant; **пересторога** — premonition; **олень** — deer; **метушливий** — fussy, fidgety; **накопичити** — поскладати на купу (to pile rip); **комора** — pantry; **рульон** - сувій (roll); **стебельце,** стебло — stem; **пантофлі, виступці** — slippers; **взуття** — foot-wear **заходити в говолу** — to puzzle one's brains; **знизувати плечима** — to shrug one's sholders; **виплести, виплітати** — to weave.

ЛІНИВА ПАМ'ЯТЬ

Галинка вернулася зі школи дуже весела, а Івась — похнюплений. Обидвоє дістали ролі у виставі „Осіння зустріч".

— Моя роля зовсім коротка — тільки чотири сторінки! — говорила Галинка. — За чотири дні напевно буду її вміти, як „Отче наш".

— А моя ду-у-уже до-о-овга — ціла сторінка! — муркотів невдоволено Івась.

— Невже я зможу вивчити таку довжелезну ролю?

Івась мав бути Жуком, що приходить до Бджілки позичити меду. Половину ролі мав виконати біля порога у хаті Бджілки, а решту — за столом. Бджілкою мала бути його сестра, Галинка.

Галинка не дармувала. Вона пильно вчилася ролі і по кількох пробах у школі знала все, що мала робити і говорити. На сцені їй здавалося, що вона не Галинка, а справжня Бджілка. Івась також учився ролі, але далеко не з такою охотою, як Галинка, тому на пробах ікав, стогнав і переставляв слова, а навіть речення.

Учитель хитав головою і говорив: — Тобі, Івасю, перешкоджає „лінива пам'ять". Якби не вона, з тебе міг би бути зовсім непоганий актор.

Івась мовчав. Він знав, що таке „лінива пам'ять": це ж він сам був „лінивенький"...

— І чому в тій виставі нема актора „німого"? — говорив до Галинки. — Оце було б якраз для мене!

— На останній, генеральній пробі вже стояли на сцені декорації. Всі діти вміли ролі справді, як „Отче наш". Тільки Івась усе ще ікав, а його язик спотикався на багатьох словах, мов віз на замерзлій дорозі.

По пробі всі зібралися в суміжній кімнаті. Учитель давав останні вказівки. Івась непомітно викрався з кімнати на сцену і на паперовій стіні біля дверей переписав олівцем половину своєї ролі.

— Отут буду стояти й усе прочитаю. Люди не помітять, куди я дивлюсь. Хі-хі!

Затер задоволено руки. От яка штука! Все скажеш гладко, що треба. А тепер на стіл покладу картку з рештою ролі. Чудово! Із стола ще зручніше читати, як зі стіни!..

На другий день була вистава. Івась вийшов на сцену, глянув на стіну і... затрусився. На тому місці, де була переписана половина його ролі, висіла картинка з соняшником...Івась спереляку забув язика в роті і почав ікати. Яле якось опам'ятався, і тоді сталося диво: пригадав собі все, чого вчився і чого, здавалося, не вміє. Всю свою ролю коло порога виконав дуже добре, і без помилки.

„Ов, а я й сам не знав, що вмію так добре!" — подумав Івась і на щире Бджілчине запрошення підійшов до стола.

У ту хвилину Галинка-Бджілка взяла вишиту скатерть і накрила нею стіл. Під скатертю зник і папірець з другою частиною Івасевої ролі. Івась сів за стіл і... упрів. Але це тривало лише одну мить. Івась почав знову гладко говорити, вже не ікав, питав і відповідав Бджілці точно так, як роля вимагала. В його голові ніби лежала картка з ролею, а він туди заглядав і читав.

Вистава скінчилася. Заля шуміла оплесками, а Івасеві приятелі від задоволення навіть тупнули крадькома кілька разів черевиками об підлогу. Всі хвалили Івася за добру гру, а учитель злегка скуйовдив його чуприну і сказав:

— Дуже добре, Івасю!

Вдома сказав Івась до сестри:

— Знаєш, я сам не розумію, як це сталося. Я думав, що не зможу запам'ятати ролі, і мені чомусь здавалося, що я її не вмію. Але як я побачив, що не жарти, то спереляку все собі пригадав.

— Ти сам собі не вірив! — відповіла Галинка. Хто ролі справді не вміє, то і страх йому не допоможе.

З того часу Івась набрав довір'я до себе самого, і десь зникла його „лінива пам'ять".

Роляник

Поясненнння-словничок: **вистава** — п'єска на сцені — play; **жук** — beetle; **генеральна проба**-тут репетиція — dress rehearsal; **суміжний** — сусідній — next, adjacent, adjoining; **ікати** або гикати — hiccough; **речення** - думка, висловлена словами — sentence; **німий** - немова — dumb; **опам'ятатися** — to collect oneself, to control oneself, **скатерть** — table-cloth; **скуйовдити** (волосся) — do dishevel.

ПРОХАННЯ ДО СВЯТОГО МИКОЛАЯ

О, святий наш Миколаю!
Загости до нас із раю
З янголятами малими,
Із дзвінками голосними
І з собою забери
Чемним діточкам дари:
Літаки, ракети, ляли,
Черевички і коралі,
Срібні кулі на ялинку
І цукерочків торбинку.
Обдаруй дітей книжками
З казочками, з образками —
Всіх маляток обділи,
Всіх дітей розвесели.

Роляник

З дитячого життя

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА В ОТТАВІ, КАНАДА

Діти української школи в Оттаві, Канада відсвяткували в червні ц. р. „День Батька". Програма свята була цікава — спів, танці, деклямації і читання власних опрацювань на тему „Мій тато".

Містимо кілька учнівських завдань про їхніх татів:

Мій тато є стрункий. Він має брондзове волосся і брондзові очі. Він має 42 роки і є дуже гарний. Тато любить їздити на ровері, читати книжки, працювати в городі, бігати й плавати. Тато любить їсти рибу, яблука, банани, помаранчі, салату й моркву.

Мій тато розказує мені дуже гарні казки. Він їздить зі мною на ровері. Він плаває зі мною і мені помагає. І тому я так дуже люблю свого тата.

Оленка П'ясецька

Мій тато є гарний на вигляд. Він має яснобронзове волосся. Мій тато вчитель. Він працює в бібліотеці і по полудні вчить. Він любить писати листи й відпочивати. Мій тато любить їсти рибу, бараболю, квасні огірки, м'ясо, салату, яблука, оливки. Він має свою приватну кімнату, там він працює. Я часом їду з ним на прохід на ровері. Він учить мене математики. Він розказує мені казки. Вони є дуже цікаві і тому він мені такий дорогий. Я думаю, що він є найкращий у цілому світі!

Зоріянна Кіт

Мій тато розказує казки. Він учить математики. Очі мого тата є зелені. Мій тато їздить з нами на ровері. Мій тато з нами читає і дивиться на телевізію. Мій тато їздив на Україну. Я його дуже люблю. Мій тато є сильний.

Ярослав Кіт

Мій тато є високий, має чорне волосся, карі очі і дуже багато волосся. Він також дуже гарний. Він любить пити квасне молоко й їсти борщ, вареники й рибу. Він є учителем і журналістом. Він видає болгарську газету. Часом я йому помагаю. Він любить працю журналіста. Є добрий механік. Як наше авто попсується, він уміє його полагодити. Коли має час, бавиться зі мною або бере мене до парку на майданчик. Там бавимося в ігри або їздимо на роверах. Увечорі, коли лягаю спати, тато часто оповідає смішні історійки про себе, коли був ще малий. Я люблю його казки. Я люблю свого тата, бо він приємний, теплесенький і дуже дружній. Він мене також дуже любить. Я думаю, що він є найкращий тато на світі.

Венеса Божилов

Мій тато має чорну бороду й чорне волосся. Він має такі гарні карі очі. Він носить окуляри. Моєму татові не смакують "спаґетті". Йому смакує стейк, вареники, канапки з шинки. Він любить пити каву, вино й пиво. Мій тато працює в "Індієн Артс енд Крефтс". Він любить

На світлині вчителі і діти української школи в Оттаві в „День Матері" 23-го травня 1981 р. Учителі (останній ряд від ліва): Ксеня П'ясецька, Стефа Божилів, Валентина Кіт (директорка), Кен Паскарук. Учні (перший ряд від ліва): Зоріянна Кіт, Венеса Божилів, Осип Кіс, Ярослав Кіт, Дам'ян Савка. Другий ряд від ліва: Юрко Кіс, Борислав Кіт, Мотря Цмоць, Оленка П'ясецька.

ходити на рибу. Ми обоє любимо мити авто. Він любить бути коло мене. Ходимо разом до крамниці. Він бере мене на прохід до парку. Він помагає мені в різних справах. Він помагає мені в математиці. Я щаслива, що він мене не б'є. Я його дуже люблю. Всі знають, що він добрий, гарний тато.

Мотря Цмоць

Мій тато має зелені очі, яснобронзове волосся, чорні брови. Він працює вчителем. Він любить оповідати казки, читати, слухати музику, ходити, писати листи і працювати в городі. Він любить їсти рибу, капусняк, м'ясо, вареники з яблуками, пити вино, пиво, часом горілку. Тато вчить мене математики, купує мені книжки і вчить мене географії. Тато вчить мене грати в теніс і шахи. Через те він мені такий дорогий.

Борислав Кіт

Від Редакції: Дорогі Діти! Ви щасливі, що маєте таких добрих батьків, що спільно з Вами працюють, вчать Вас і бавляться з Вами, а передусім дбають про Вас і люблять Вас. Найкраще їм віддячитеся, як будете слухати їх і пильно вчитися та любити їх так, як вони люблять Вас.

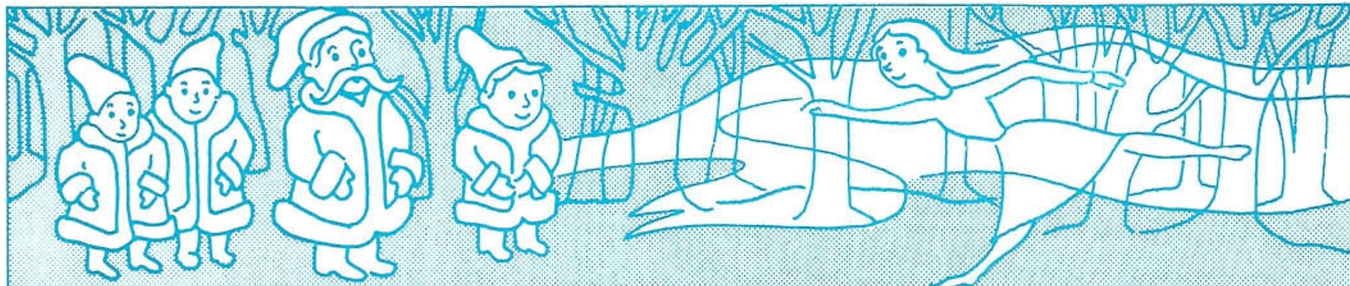
Дякуємо п. Ярославові Котові за те, що прислав нам Ваші завдання, які Ви так гарно відчитали під час „Дня Батька".

ПРАКТИЧНИЙ

Юрчикові заболів зуб.
— Підемо до дентиста, хай вирве хворого зуба, і будеш мати спокій, — каже мама.
— Я боюся! — мало не плаче Юрчик.
До Юрка підходить менший братчик.
— Дай вирвати зуба, дай! Будеш мати чистити кожного ранку на одного зуба менше.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ*

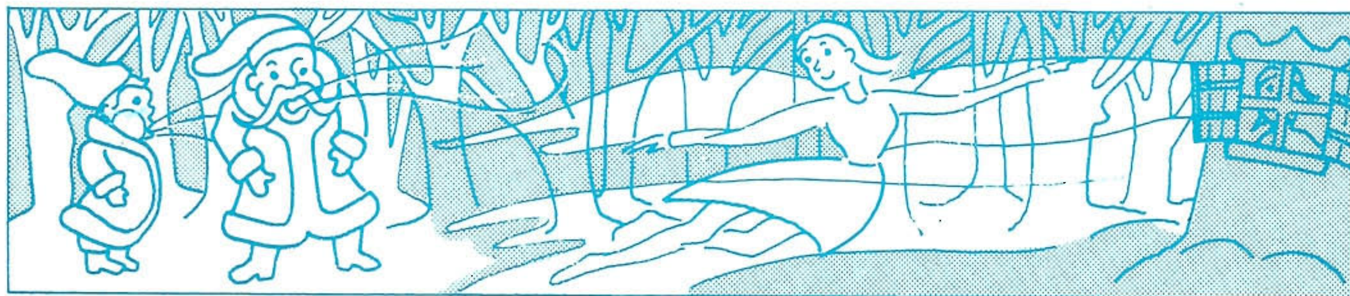
Гоца драла

Мандрував Мороз лісками
З морозенками-синами.

На узліссі під горою
Він зустрівся там з Імлою.

Ну ж, змагатись, хто з них тута
За господаря б міг бути.

Уночі Мороз скрізь ходить,
Всі дерева заморозить.

Вдень Імла йому на злість
Відморожує весь ліс.

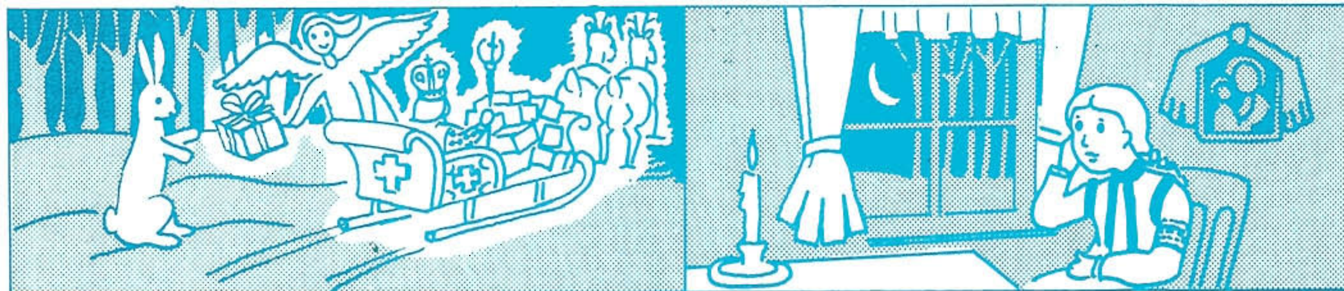
Гоца дивиться із хати,
Хто ж тут буде панувати.

Ось Мороз, червоний ніс
Замінив у казку ліс.

Срібним інеєм вночі
Вкрились дерева й кущі.

А із хмар пухнастий сніг
На весь ліс, мов вата, ліг.

А на другу ніч крізь гай
Їде в санях Миколай.

А з ним ангели й пакунки,
Чемним діточкам дарунки.

Мріє Гоца: „Чи й мені
Принесуть в цю ніч у сні?"